

การเปรียบเทียบพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
ตามแนวความคิดของซูทส์ระหว่างครูกับนายทหาร

นางสาว ปวีณา ฉิมเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม หลักสูตรจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0060-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARISON OF SCHUTZ'S INTERPERSONAL BEHAVIOR
CONCEPTUALIZATION BETWEEN TEACHER AND MILITARY PERSONNEL

Miss Paweena Chimraung

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Psychology

Program of Social Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0060-3

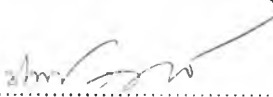
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปรียบเทียบพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามแนวความคิดของ
ซูทส์ ระหว่างครูกับนายทหาร
โดย นางสาว ปวีณา นิยมเรือง
สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. ชัยพร วิชาวุธ

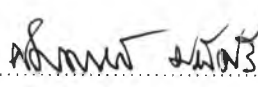
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพร อุวรรณโน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. ชัยพร วิชาวุธ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คันนงค์ มณีศรี)

ปวีณา นิยมเรื่อง: การเปรียบเทียบพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามแนวความคิดของชูลท์ระหว่างครูกับนายทหาร (A COMPARISON OF SCHUTZ'S INTERPERSONAL BEHAVIOR CONCEPTUALIZATION BETWEEN TEACHER AND MILITARY PERSONNEL)
 อาจารย์ที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์ ดร. ชัยพร วิชาวุธ,
 92 หน้า. ISBN 974-13-0060-3

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามแนวความคิดของชูลท์ระหว่างครูกับนายทหาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ข้าราชการครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดลพบุรี ระดับปฏิบัติการ 100 คน ระดับผู้บังคับบัญชา 50 คน และข้าราชการทหารยศร้อยตรีขึ้นไปปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดลพบุรี ระดับปฏิบัติการ 100 คน ระดับผู้บังคับบัญชา 50 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม ข้อมูลส่วนตัวและแบบวัดอิลิเมนต์ บี

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูระดับปฏิบัติการมีพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านเปิดเผยกับผู้อื่นมากกว่าทหารระดับปฏิบัติการ ($p < .05$)
2. ครูระดับปฏิบัติการและทหารระดับปฏิบัติการมีพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่ม ต้องการชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่ม ต้องการเปิดเผยกับผู้อื่น ผู้อื่นเปิดเผยกับตนเอง ผู้อื่นชวนตนเองเข้ากลุ่ม ควบคุมผู้อื่น ต้องการควบคุมผู้อื่น และผู้อื่นควบคุมตนเอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ครูระดับผู้บังคับบัญชามีพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านเปิดเผยกับผู้อื่นและผู้อื่นเปิดเผยกับตนเอง ($p < .05$) และต้องการเปิดเผยกับผู้อื่นมากกว่าทหารระดับผู้บังคับบัญชา ($p < .01$)
4. ครูระดับผู้บังคับบัญชาและทหารระดับผู้บังคับบัญชามีพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่ม ต้องการชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่ม ผู้อื่นชวนตนเองเข้ากลุ่ม ควบคุมผู้อื่น ต้องการควบคุมผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นเปิดเผยกับตนเองและผู้อื่นควบคุมตนเอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หลักสูตร จิตวิทยาสังคม.....
 สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม.....
 ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

4078104738 : MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEY WORD : COMPARISON / ELEMENT B / INTERPERSONAL RELATIONSHIP

PAWEENA CHIMRAUNG: A COMPARISON OF SCHUTZ'S
INTERPERSONAL BEHAVIOR CONCEPTUALIZATION BETWEEN
TEACHER AND MILITARY PERSONNEL. THESIS ADVISOR:
PROF. CHAIYAPORN WICHAWUT, Ph. D. 92 pp. ISBN 974-13-0060-3

The objective of this research was to compare interpersonal behavior between teachers and military personnel according to the Schutz's interpersonal behavior conceptualization. The subjects were secondary school teachers under the Department of General Education in Lopburi Province and military officers holding Second-Lieutenant ranks and upwards in various work forces in Lopburi Province. There were 100 operational level teachers, 50 supervisory level teachers, 100 operational level military officers and 50 supervisory level military officers. The instruments were personal questionnaire and Element B questionnaire.

The results are as follows:

1. Operational level teachers have more expressed openness than operational level military officers ($p < .05$).
2. There were no significant differences in interpersonal behavior between operational level teachers and operational level military officers with respect to expressed inclusion, wanted inclusion, wanted openness, received openness, received inclusion, expressed control, wanted control, and received control.
3. Supervisory level teachers have more expressed and received openness than supervisory level military officers ($p < .05$). A significant difference was also found for the variable of wanted openness ($p < .01$).
4. There were no significant differences in interpersonal behavior between supervisory level teachers and supervisory level military officers with respect to expressed inclusion, wanted inclusion, received inclusion, expressed control, wanted control, wanted openness, wanted control and received control.

Program.....Social...Psychology

Student's signature

File of study ...Social...Psychology.....

Advisor's signature

Academic year 2000.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชชาวุธ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยด้วยดีตลอดมาทำให้ผู้วิจัยเกิดความคิดที่เป็นระบบ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาและให้คำแนะนำพร้อมทั้งตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เนบและอาจารย์จรงค์ นิมเรือง บิดาและมารดาซึ่งให้การสนับสนุนทั้งด้านการเงิน คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนจบการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณรัศมีพล พรสุขวิฑูร สำหรับความช่วยเหลือในทุกด้านและกำลังใจที่มีให้เสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณนิศานาถ นิมเรือง คุณจุฑารัตน์ นิมเรือง คุณวชิราภรณ์ มณีพิศมัย คุณเพ็ญพร ถิมวงศ์ คุณดวงแก้ว จันท์สระแก้ว คุณรัชดา กงคาหลวง สำหรับความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสนับสนุนในทุกด้านที่สามารถจะทำได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์จากโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย โรงเรียนคงตาลวิทยา โรงเรียนบ้านข่อยวิทยา โรงเรียนศึกษาพิเศษลพบุรี โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร โรงเรียนบ้านเบิกวิทยาคม ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณนายทหารทุกท่านจากมณฑลทหารบกที่ 13 จังหวัดลพบุรี ศูนย์สงครามพิเศษ หน่วยปฏิบัติการสงครามพิเศษ ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลต่างๆ ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ พันเอก ธนิต อุลิตสารและจ.อ นิमित ป้อมจันทร์ ที่เอื้อเฟื้อเอกสารทางวิชาการเพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการทหารแก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณฤทัยทิพย์ จันท์สระแก้ว สำหรับความช่วยเหลือด้านการแปลภาษาอังกฤษและหลักภาษาที่ถูกต้อง

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณสมาน ถาวรรัตนวิช ที่กรุณาให้คำแนะนำด้านสถิติด้วยความเต็มใจทุกครั้ง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามแนวความคิด อีลิเมนต์ บี (ELEMENT B)	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
1.4 สมมติฐานการวิจัย	9
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	11
1.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	11
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	12
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 วิธีดำเนินการวิจัย	
2.1 ประชากร	14
2.2 กลุ่มตัวอย่าง	15
2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	15
2.4 การพัฒนาเครื่องมือ	16
2.5 ลักษณะของแบบวัด	17
2.6 ลักษณะของคำถาม	17
2.7 การให้คะแนน	21
2.8 ความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดอีลิเมนต์ บี	22
2.9 การวิเคราะห์มาตราส่วน	23
2.10 การเก็บรวบรวมข้อมูล	25

สารบัญ (ต่อ)

๗

บทที่	หน้า
2	วิธีดำเนินการวิจัย
	2.11 การวิเคราะห์ข้อมูล 25
3	ผลการวิจัย 27
	3.1 ข้อมูลสถิติพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด 27
	3.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสมมติฐานการวิจัยเป็นรายข้อ 34
4	อภิปรายผลการวิจัย 42
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 55
	รายการอ้างอิง 61
	ภาคผนวก 63
	ภาคผนวก ก. 64
	ภาคผนวก ข. 74
	ภาคผนวก ค. 76
	ภาคผนวก ง. 88
	ภาคผนวก จ. 90
	ประวัติผู้วิจัย 92

สารบัญตาราง

ฉ

ตาราง		หน้า
1	ข้อมูล เพศ อาชีพและตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง	15
2	ลักษณะคำถามของแบบวัดอติเมนท์ บี ประเภทที่ 1 พฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น (Do)	18
3	ลักษณะคำถามของแบบวัดอติเมนท์ บี ประเภทที่ 2 พฤติกรรมที่ได้รับจากผู้อื่น (Get)	19
4	ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลทั่วไปที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินการให้คะแนนรายชื่อ จากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B).....	22
5	สัมประสิทธิ์ของการเกิดซ้ำ (R) มัชฌิมเลขคณิต (M) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของแบบวัดอติเมนท์ บี ในส่วนที่ วัดพฤติกรรมจำนวน 12 ด้าน	25
6	จำนวนแบบสอบถามที่แจกและได้รับคืนจำแนกตามอาชีพของ กลุ่มตัวอย่าง	26
7	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ คะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ของครู จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่ง (n = 150)	28
8	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ คะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ของทหาร จำแนกตามระดับตำแหน่ง (n = 150)	30
9	วิเคราะห์ความแปรปรวน ของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n=150).....	32
10	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ การทดสอบสถิติ t test ของครูและทหารระดับปฏิบัติการ ในสมมติฐานที่ 1	34
11	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ การทดสอบสถิติ t test ของครูและทหารระดับปฏิบัติการ ในสมมติฐานที่ 2	36

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ญ

ตาราง

หน้า

12	ค่ามัธยฐานเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ การทดสอบสถิติ t test ของครูและทหารระดับผู้บังคับบัญชา ในสมมติฐานที่ 3	38
13	ค่ามัธยฐานเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ การทดสอบสถิติ t test ของครูและทหารระดับผู้บังคับบัญชา ในสมมติฐานที่ 4	40
14	สรุปผลการวิจัยเปรียบเทียบกับสมมติฐานข้อ 1.1 – 4.6	43
15	เกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายชื่อของแบบวัดอิลิเมนต์ บี (ELEMENT B) ส่วนที่ 1 วัดพฤติกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่น ตามความเป็นจริง.....	74
16	เกณฑ์การให้คะแนนเป็นรายชื่อของแบบวัดอิลิเมนต์ บี (ELEMENT B) ส่วนที่ 2 วัดพฤติกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและผู้อื่น ตามความ ต้องการของตนเอง	75
17	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอิลิเมนต์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันทนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่มกับฉัน จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150)	76
18	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอิลิเมนต์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันทนควบคุมผู้อื่น จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150)	77
19	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอิลิเมนต์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันทนเปิดเผยกับผู้อื่น จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150)	78
20	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอิลิเมนต์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันทนต้องการชวนผู้อื่นเข้าร่วมกลุ่มกับฉัน จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150)	79
21	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอิลิเมนต์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันทนต้องการควบคุมผู้อื่น จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150)	80

บทที่	หน้า
22	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันท้องการเปิดเผยกับผู้อื่น จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150) 81
23	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ด้านผู้อื่นชวนฉันทเข้าร่วมกลุ่มกับเขา จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150) 82
24	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ด้านผู้อื่นควบคุมฉันท จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150) 83
25	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ด้านผู้อื่นเปิดเผยกับฉันท จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150) 84
26	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันท้องการให้ผู้อื่นชวนฉันทเข้าร่วมกลุ่มกับเขา จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150) 85
27	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันท้องการให้ผู้อื่นควบคุมฉันท จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150) 86
28	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบวัดอติเมนท์ บี (ELEMENT B) ด้านฉันท้องการให้ผู้อื่นเปิดเผยกับฉันท จำแนกตามเพศและระดับตำแหน่งของครู (n = 150) 87
29	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสถิติ t test แบบ two- tailed ของครูและทหารระดับปฏิบัติการ 88
30	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสถิติ t test แบบ two- tailed ของครูและทหารระดับผู้บังคับบัญชา 89
31	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสถิติ t test แบบ two- tailed ของครูระดับปฏิบัติการและระดับผู้บังคับบัญชา 90
32	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสถิติ t test แบบ two- tailed ของทหารระดับปฏิบัติการและระดับผู้บังคับบัญชา..... 91

สารบัญภาพ

ฉ

ภาพประกอบ

หน้า

1 สรุปรูปแบบของแบบวัดอิทธิพลที่ บี (ELEMENT B)

20